

Credoque, quod dominus Jenco fuit eius amicus,
istorum, qui nunc sunt in Mesirisch, puerorum,
domni Iesconis, Buzonis sicque Thobie.
Sum quia digressus, sed nunc ad prima revertor.
Et sic obtinuit silvam dominus Prsibizlaus,
in qua postea Sar domus hec est edificata,
atque Deo dante melior fit, quam fuit ante.

14b <5> Quod Prsibizlaus commisit Boschoni fundacionem

Predictus dominus Pribislaus cum tenuisset
atque suas natas ex more viris sociasset —
de quibus hic iam non ad presens dicere possum,
sed tamen, ut potero, vobis ego postea dicam —,
utpote vir prudens cepit pensare futura,
scilicet eternam vitam mortemque perhennem.
Ut prius audistis, voluit quoque ponere claustrum
ordinis illius, qui Bernhardi vocitatur.

15a Sed quia non potuit, sicut voluit, cito tale
claustrum fundare, cepit tamen hec meditari,
ut saltem quidquam faceret pro nomine Christi;
unde Minoribus in Brunna dedit hic bona plura,
in quorum iacet ecclesia Brunne tumulatus.
Nam dilexit eos, alios quoque religiosos,
sed tamen in corde nunquam dimisit amorem,
quo fuit astrictus griseorum religioni,
quorum rigorem nimio dilexit amore.

15b Hinc conabatur ipsorum ponere claustrum
et summam, quantam potuit, simul eris et auri
cum silva iam predicta conservat ad ipsum
claustrum fundandum, tempus cum venerit aptum.

Cum iam complisset et cuncta parata fuissent,
in promptuque forent ea, que debebat habere,
heu dictu! venit (subito) mors illa molesta,
que semper solita est prestare funebria mesta,
et tulit e medio dignum dominum Prsibizlaum,
nec datur in propria persona ponere claustrum.
16a Sed tamen antea quam moreretur, nuncius eius

Býval přítelem jeho, jak myslím, také pan Jenec,
od něhož pocházejí tři synové, kteří jsou nyní
v Meziříčí, pan Ješek, pan Bušek a Tobiáš s nimi.
Ježto jsem odbočil zde, teď k počátku opět se vrátím.
A tak obdržel les pan Přibyslav, ve kterém tento
Žďárský byl postaven klášter, a ten byl s pomocí boží
o mnoho lepší potom, než byl ten v dřívější době.

250

<5> Kterak Přibyslav svěřil založení Bočkovi

Když pak zestárl již pan Přibyslav, o němž jsem mluvil,
když, jak bývá to zvykem, své dcery už za muže provdal
(já však o těchto mužích teď nemohu vypravovati,
ale jak budu moci, i o nich vám později povím),
počal jak moudrý muž včas přemýšlet o budoucnosti,
o věčném životě totiž a rovněž o smrti věčné.

255

Jak jste už slyšeli dřív, i on chtěl založit klášter
ve prospěch onoho řádu, jenž svatého Bernarda sluje.
Poněvadž nemohl však, jak přál si, tak nezvykle rychle
založit takový klášter, pak alespoň přemýšlet začal,
jak by alespoň něco moh učinit pro jméno Boží.

260

Proto přemnoho statků on Menším bratřím dal v Brně
a v jejich chrámě v Brně teď v hrobě pochován leží,
neboť miloval je i jiné řeholní bratry,
avšak nikdy v svém srdci se nezřekl pan Přibyslav lásky,
s kterou nade vše lnul vždy k řeholi šedých těch bratří,
jejichž velikou přísnost měl v lásce nadmíru vřelé.

265

Proto v úmyslu měl těm mnichům založit klášter,
a již velikou sumu, jak mohl, stříbra a zlata
i s tím zmíněným lesem měl v záloze, aby v tom místě,
vhodný až nastane čas, moh konečně založit klášter.

270

275

Když již připravil vše a všechno schystáno bylo,
když měl po ruce všechno, co musel mít k početí stavby,
náhle, ach, přišla smrt, ta neblahá, která vždy s sebou
přináší žalostný smutek, i odvedla ze středu přátel
tohoto hodného muže, jímž vždy pan Přibyslav býval,
nepřejíc, aby on sám moh zbudovat zmíněný klášter.
Avšak dříve než zemřel, byl poslán do Znojma posel

280

mittitur ad generum Botschonem nomine Znoyme,
castellanus ubi tunc dicitur ipse fuisse.
Nuntiat ergo sibi prefatus nuntius ille,
quod socer ipsius egrotaret Prsibizlaus
atque rogaret eum, quod ad hunc subito properaret,
si dignaretur tamen illum cernere vivum.
Unde ubi ille bonus Botscho non tardat abire
atque suum socerum curat properanter adire.

- 16b Et cum venisset, suscepit eum socer eius
gaudenter dicens: „O Botscho, venis bene, fili,
ecce vocante Deo vadam iamiam moriturus.
Tu scis, quod volui fundare domum genitrici
Christi, nec possum, forsan dignus quia non sum,
sim licet indignus, fidei tamen hoc gero pignus,
quod sunt in promptu michi pecunia, silva,
cetera quam plura, quibus hoc fundare volebam,
si Christo domino de me misero placuisset.
Es quia tu dignus, forsan pater ille benignus
17a hec tibi servavit Christus, qui cuncta creavit.
Ergo viriliter incipe, prospere perfice Christi
atque Dei genitricis honore domum monachorum,
qui precibus sanctis pro nobis iugiter orent.
Et mea tu vota pro me, rogo, solvito tota,
ut michi, sic tibi fac, et sint communia nostra.
Omnia, que mea sunt, tua sint, tantummodo fac nunc,
hec tibi committo, scio te fore namque fidelem.“

- 17b Tunc iubet afferi sibi pondus eris et auri;
ponderat ergo sibi tunc aurum, ponderat ac es,
auri quatuor X, argenti quatuor et C;
silvam cum fundo sibi contulit omnia, dicens:

„Fili mi care, tibi que dixi memorare,
noli tardare, quantocius hec operare.“
Boscho suo socero respondit talia flendo:
„Que modo dixisti, tu que fieri voluisti,
ipsa libens faciam, pater optime, si Deus ipse
est mihi propicius, si vult iuvare volentem,

k zeti tohoto pána — ten zeť se jmenoval Boček
a byl za toho času prý purkrabím ve městě Znojmě.
Onen zmíněný posel mu tedy vyřídí zprávu,
Přibyslav, jeho tchán, že na smrt nemocen leží
a že ho snažně prosí, ať ihned pospíší k němu,
jestliže totiž touží ho ještě na živu spatřit.
A tak dobrý ten Boček nic nemešká, na cestu dá se,
dbá, aby k svému tchánu se dostavil co možná spěšně.

A když na místo přišel, tchán jeho jej s radostí přijal
řka mu: „Dobře, že jdeš, ó Bočku, můj synu, neb Pánbůh
hle, již odtud mě volá, již zmirám a odejdu navždy.
Ty však zajisté víš, že chtěl jsem založit klášter
rodičce Boží, však nelze, neb nejsem toho as hoden.
I když nehodný jsem, přec důvod k naději chovám,
že mám po ruce již i peníze, jakož lán lesa,
jiného též co nejvíc, a z toho jsem založit chtěl jej,
kdyby se ve mně bídém však bývalo zlíbilo Kristu.
Poněvadž ty jsi hoden a Kristus, ten předobří otec,
který tu všechno stvořil, to patrně ponechal tobě,
proto jen započni mužně a šťastně dokonči k počtě
Krista a rodičky Boží ten klášter pro mnichy, kteří
stále modlitby svaté by mohli vysílat za nás.
Ty pak, o to tě prosím, splň za mne všechny mé sliby,
učiň tak sobě i mně, to dílo nám společně budiž.
Všechno, co mám, buď tvé, jen tohle ať učiníš nyní!
Tohle já svěřuji tobě, neb vím, že věrně to splníš.“

Potom si všechno stříbro i všechno zlato dal přinést,
zvážil mu nejdříve zlato a potom zvážil i stříbro:
čtrnáct měl liber zlata a stříbra libry sto čtyři.
Všechno to odevzdal mu, i les i půdu a pravil:

„Všeho, co jsem ti řekl, buď pamětliv dobře, můj synu,
nesmíš nikterak meškat a vykonej toto co nejdřív!“
S pláčem pak svému tchánu pan Boček odvětil takto:
„Co jsi mi právě řekl, co přál sis, aby se stalo,
s radostí učiním to, můj nejdražší otče, když Bůh mi
dopřeje milostí své a pomůže splnit mou vůli,

18a atque Dei genitrix me iuverit hec operantem.
Non solum tua, sed mea do bona cuncta libenter,
ut possim Christi fundare domum genitrici
nec non pontifici confessori Nycolao.
Ergo securus, pater, esto, licet moriturus,
si sum victurus, non est labor mihi durus.

Hec cum dixisset, vale fecit ei socer eius
et de promissis magnas grates referebat.
3 Rg, 8, Tunc est Bothschoni factum sicut Salomoni,
17 cui pater ipsius universa paraverat ante,
18b ut posset clare templum Domino preparare.
Sic socer istius sibi cuncta paraverat ante,
ut posset Domini fundare domum genitrici.

Et cum complerent hec omnia, que voluissent,
dispositis cunctis, moritur dominus Prsibizlaus,
servis, ancillis lacrimantibus omnibus illis,
anno mille duo C quinquagintaque primo
martiris in festo Iuliane virginis alme.
Ipsius corpus non est tamen hic tumulatum,
hoc claustrum quoniam nondum fuit edificatum,
19a sed iacet in Brunna fratres apud ipse Minores.

Post mortem tamen ipsius coniunx Prsibislai
Heinrico de Sitauia Sibilla nupsit,
domni Zmilonis de Luchtenburg genitori.
Sicque pater matrem, natam quoque natus habebat.
Hic tamen Heinricus non longo tempore vixit.
Eius post mortem mansit viduata Sibilla
et iuxta claustrum iam fundatum manet illa
et fit fundatrix venerabilis et veneranda.

19b <6> Quod Botscho fundavit Sar

Tunc dominus Botscho, vir strenuus et probus ille,
non segnis fundator erat, sed protinus ipso,
quo socer ipsius obiit, mox advocat anno
de Pomuk monachos huc in Sar, quos recitabo,

když i rodička Boží mi pomůže při této snaze.
Nejenom statky tvé, i své já všechny rád dávám,
320 abych rodiče Boží a biskupu vyznavači,
svatému Mikuláši, moh k počtě založit klášter.
Třebaže umíráš již, buď jenom bez obav, otče,
jestliže budu živ, ten úkol mi nebude těžký.“

Když tedy toto řekl, tchán jeho sbohem mu dával,
325 za slib, jež učinil právě, mu děkoval velice mnoho.
Tehdy se Bočkovi stalo, jak králi Šalamounovi,
kterému také otec již dříve připravil všechno,
aby moh ve vši slávě chrám vznešený postavit Pánu:
330 takto i jeho tchán mu napřed připravil všechno,
aby rodiče Boží i on moh založit klášter.

Když pak již toto všechno, co chtěl, bylo schystáno, a když
přidělil úkoly všechny, pan Přibyslav zemřel v den svaté
Juliány, panny a mučednice, v tom roce
335 dvanáct set padesát jedna; i lkala veškera čeled,
sluhové, muži i ženy, ti všichni plakali pro něj.
Tělo pak zesnulého zde nemohlo pohřbeno býti,
neboť v tom čase dosud náš klášter postaven nebyl,
proto u Menších bratří on v Brně pochován leží.

Po smrti Přibyslavově se choť jeho Sibyla vdala
340 znovu a jejím mužem teď stal se z Žitavy Jindřich,
otec to pana Smila, jenž sídlil na Lichtenburku;
a tak si otec vzal matku, syn jeho pak její měl dceru.
Nežil však dlouhý čas pan Jindřich. Po jeho smrti
345 Sibyla zůstala vdovou a bydlila nablízku toho
kláštera našeho zde, již tenkrát založeného,
a tak zakladatelkou se ctihodnou stala i ona.

<6> Kterak Boček založil Žďár

Tenkrát ten horlivý muž a řádný, pan Boček, se čile
350 staral o založení a ihned v tom roce, kdy zemřel
tchán jeho, povolal on sem do Žďáru z Pomuku mnichy,
které já uvedu též, až chvíle příhodná bude,

cum tempus fuerit, et eorum nomina dicam.
Et tunc in Pomuk Perchtoldus erat pater abbas,
qui monachos misit cum libris omnia tradens.
Ac hiis providit Botscho, vir nobilis ille,
20a atque ministrabat ipsis, dans omnia large.
Et tunc degebant, ubi nunc est curia nostra.
Ante fores claustrum fuerat tunc villula parva,
illic degebant, donec loca grata pararent;
et datus est ipsis procurator Fridericus.
Tunc dominus Botscho cum fratribus atque ministris
per silvam vadens, loculum dum quereret aptum,
quo possent melius ipsum componere claustrum,
20b repperit ipse locum talem, quem cernitis ecce.
Tunc extirpare silvam precepit ibidem,
ut fieret campus, ubi claustrum ponere posset.

Iste locus placet inter aquas Zasam quoque Polnam,
in metis ipsis, ubi conveniunt sibi terre,
arta Moravia, lata Bohemia; sed tamen ambe
sunt domini terre, quicunque est rex Bohemorum.
Ad ius Pragense claustrum sed pertinet illud;
quo presul Bruno, vir providus atque famosus,
21a omnibus ornatus virtutibus et decoratus,
non bene gaudebat, potius sed corde dolebat,
quod non pertinuit in Cremsyr ad sua iura —
nam sibi dilectus multum fuerat locus iste —,
quod tamen hiis monachis aptum rectumque fuisset.
Sed presul quidam monachus tunc mansit in Ozzec;
iste vocatus adest, semper loca consecrat ista,
sic Petri, sic et Iacobi, sic atque Iohannis.
21b Ast ibi tunc, ubi nunc piscina parata videtur,
edificant stupas et ibidem comoda fiunt
de lignis facta peregrinis fratribus illis.
Tunc abbas primus fuit hic dictus Fridericus.

Tunc Botscho fundum precepit fodere templi,
advocatus et tunc pontificem, veniunt quoque multi,
et magnus factus est concursus populorum.
Teutunici veniunt, accurrunt atque Moravi,

jakož i jména jejich vám také později sdělím.
V Pomuku Otec Perchtold byl opatem onoho času,
a ten poslal sem mnichy, vše potřebné dal jim, i knihy.
Onen šlechtný muž, pan Boček, staral se o ně,
355 v hojně a štědré míře jim všechno potřebné dával.
A kde je nyní náš dvůr, tam bydleli tenkrát ti mniši;
před bránou kláštera tehdy byl nevelký dvorec a mniši
bydlili v něm, než místnosti lepší jim zřízeny byly.
360 Za správce těmto mnichům dán Fridrich. Pan Boček
s bratřími tehdy a sluhy tím lesem obcházel pilně,
hledaje vhodné místo, kde mohli by dobře a slušně
vystavět nový klášter. A vskutku takové místo
nalezl Boček sám, však vidíte tady to místo.
365 Tehdy nařídil též v tom lese vykácet stromy,
aby planina vznikla, kde mohl by zbudovat klášter.

Jemu se líbil kout mezi Sázavou řekou a Polnou,
na samém pomezí již, kde dvě se stýkají země,
totiž Morava úzká a široké Čechy, však obě
náleží onomu pánu, jenž kraluje na českém trůně.
370 Pod pražskou pravomoc spadá ten klášter, z toho však neměl
potěchu biskup Bruno, muž prozíravý a slavný,
který věncem všech ctností jsa ozdoben požíval úcty.
Pramálo radosti měl, ba spíše se kormoutil v srdci,
pod jeho právo ten klášter že nespadal, do Kroměříže —
375 neboť Brunovi bylo to místo velice milé —
však to i pro zdejší mnichy by bývalo vhodné a dobré.
Jakýsi řádový biskup v té době v Oseku meškal;
přišel, když volali ho, a posvětil navždy to místo
ke cti svatého Petra i Jakuba, jakož i Jana.
380 Tam, kde vyhlouben rybník teď vidíme, zbudují síně,
tam i příbytky z dřeva se postaví k bydlení bratřím,
kteří sem přicházeli. A opatem prvním v té době
jmenován správce Fridrich, ten Fridrich, o němž jsem mluvil.

Nato pan Boček dal již kopati základy chrámu,
tehdy též biskupa povolal sem. I přišli pak mnozí,
veliké množství lidu se tenkrát sešlo k té slávě:
385 Němci sem přicházeli a spěchali z Moravy lidé,

22a montani multi veniuntque senes et adulti,
cum pueris iuvenes, cum virginibus mulieres,
omnes adveniunt, et fundamenta sacrantur.
Servitur Christo, datur indulgentia multa,
cum qua discedunt letantes ad sua quique.

22b Assunt angelici, fit fugaque demoniorum,
que cum conspicerent laudes accrescere Christi,
abscedunt tristes, laudes non ferre valentes
Christi. Tunc cecidit per eos pars maxima silve
funditus ex terra, que circumquaque videtur;
precipue prope nos, ubi nunc piscina videtur,
silvula tota cadit, sed ibi nunc altera crevit.

Tunc eciam Zmilo de Luchtenburg, homo dives,
nobilis et largus, magnus re, corpore, fama,
strennuus et miles, cepit fundare cappellam
hic et perfectit Christi genitricis honore.

23a Quando conventus venit in Sar, tunc fuit annus
millenus duo C quinquagenusque secundus;
cumque sacraretur fundus templi, fuit annus
millenus duo C ac L et tercius ille,
qua fuit inventa, fuit illa dies crucis alme.
Hoc anno moritur rex quartus nomine Watzlaw.
Tempore sub tali deponitur hic Fridericus.
Post mortem patris fit quintus rex Bohemorum,
tempore cuius erat pax et concordia terris.

<7> Qui vult scire tamen, fuerit quis Botscho beatus,

eius progeniem narrabo scire volenti.

23b Ut verum fatear, est felix atque beatus,
qui Christo credens sua dat pro nomine Christi,
et cuius panis elemosina pascit egenos.
Sed tamen ipsius panis non pascit egenos
tantum, sed multi barones ac meliores
terrarum comedunt hunc panem cottidie nunc.

mnoho i horníků přišlo i starců a dospělých mužů,
chlapci i jinoši přišli a stejně i dívky a ženy,
všichni směřují sem a tady se základy světi.
Konány služby Kristu a dáváno odpustků mnoho,
s nimiž radostně potom se každý ubíral domů.

Andělé přišli sem a ďábli se na útěk dali;
jakmile spatřili jen, jak přibývá Kristovy slávy,
prchali smutně, neb nemohli vydržet oslavu Krista;
vyrvali velkou část lesa, i s kořeny trhali stromy,
kolem jak vidět jest; zvlášť poblíže nás, kde je nyní
viděti onen rybník, ten les byl poničen celý,
avšak na tomto místě zas nyní vyrostl jiný.

Z Lichtenburka pak Smil, muž bohatý, štědrý a rodu
urozeného, jenž proslul svým jméním, zdatností, slávou,
mimo to srdnatý rytíř, zde na počest rodičky Boží
počal stavěti kapli a stavbu ke konci doved.

Konvent když do Žďáru přišel, rok Páně tenkrát psal se
dvanáct set padesát dva. A dalšího roku, tisíc
dvěstě padesát tři, zde svčeny základy chrámu.
Bylo to v onen den, kdy památka Nalezení
svatého kříže se slaví. A tohoto roku též zemřel
Václav, jenž čtvrtým králem byl v pořadí na trůně českém.
Ve Žďáře v téže době byl sesazen Fridrich, náš opat.
Po smrti otcově na trůn byl zvolen pátý král český,
za jehož vlády mír a svornost zavládly v zemích.

<7> Chce-li však někdo vědět, kdo byl ten blažený Boček,

tomu, kdo zvědět to chce, já povím o jeho rodě.

Abych já po pravdě přiznal, je vskutku šťasten a blažen
člověk, jenž víru má v Krista a pro jméno Kristovo rozdá
veškerý majetek svůj a když se potřební sytí
almužnou jeho a chlebem. Však nejenom chudí a nuzní
krmí se chlebem jeho, i zemané četní a páni
jedí teď den co den ten chléb. Kéž dosáhnou spásy,